

TRƯỜNG THCS PHAN CÔNG HỚN

TỔ LỊCH SỬ - ĐỊA LÝ

MÔN LỊCH SỬ ĐỊA LÝ 7

(Từ ngày 03/2/2025 đến ngày 08/2/2025)

BÀI 15: CÔNG CUỘC XÂY DỰNG VÀ BẢO VỆ ĐẤT NƯỚC THỜI LÝ

(1009 - 1226) - Số tiết: 3

A. LÝ THUYẾT

1. Sự thành lập nhà Lý:

- Năm 1009, vua Lê Long Đĩnh mất, các nhà sư và đại thần trong triều suy tôn Lý Công Uẩn lên ngôi vua (Lý Thái Tổ), lập ra nhà Lý.
- Năm 1010, Lý Thái Tổ dời đô từ Hoa Lư về Đại La, đổi tên thành Thăng Long.

2. Tình hình chính trị:

	- Năm 1054, Lý Thánh Tông đổi tên nước Đại Việt. Tổ chức bộ máy từ trung ương đến địa phương.
a. Bộ máy nhà nước	- Trung ương: + Vua đứng đầu nhà nước, cử người thân giữ các chức vụ quan trọng. + Các quan đại thần giúp vua lo việc nước - Địa phương: + Cả nước chia thành 24 lộ, phủ, ở miền núi gọi là châu. + Dưới lộ là huyện, hương. + Đơn vị cấp cơ sở là xã.
b. Luật pháp	Năm 1042, nhà Lý ban hành bộ luật Hình thư – là bộ luật thành văn đầu tiên của nước ta.
c. Quân đội	- Gồm cấm quân và quân địa phương. - Thực hiện chính sách “ngụ binh ư nông”.
d. Đối nội, đối ngoại	- Đối nội: Ban chức tước, gả con gái cho tù trưởng miền núi. - Đối ngoại: Giữ hòa hiếu với nhà Tống và Chăm -pa nhưng kiên quyết chống lại quân xâm lược.

3. Cuộc kháng chiến chống quân xâm lược Tống (1075 – 1077):

a. Chủ động tiến công để phòng vệ (1075):

- Nguyên nhân: Giữa thế kỉ XI, nhà Tống gặp nhiều khó khăn. Vua Tống muốn gây chiến Đại Việt để giải quyết khủng hoảng.
- Nhà Lý cử Thái úy Lý Thường Kiệt làm chỉ huy cuộc kháng chiến.
- Với chủ trương “Ngồi yên đợi giặc, không bằng đem quân đánh trước để chặn thế mạnh của giặc”, tháng 10/1075, Lý Thường Kiệt chỉ huy hơn 10 vạn quân thủy, bộ tiến vào đất Tống. Sau khi hạ thành Ung Châu, phá hủy kho lương thực của chúng, ông chủ động rút quân về nước.

b. Phòng vệ tích cực và chuyển sang phản công: Trận chiến trên phòng tuyến sông Như Nguyệt

- Lý Thường Kiệt cho xây dựng phòng tuyến bên bờ Nam sông Như Nguyệt.

- Tháng 1/1077, khoảng 10 vạn quân Tống do Quách Quỳ và Triệu Tiết chỉ huy vượt ải Nam Quan tiến vào Thăng Long, nhưng bị chặn lại ở bờ Bắc sông Như Nguyệt.
- Quân Tống nhiều lần vượt sông nhưng thất bại.
- Cuối 1077, Lý Thường Kiệt cho quân vượt sông bất ngờ đánh vào các doanh trại giặc khiến quân Tống thua to ” Mười phần chết đến năm, sáu”.
- Lý Thường Kiệt đề nghị giảng hòa. Quân Tống rút về nước.

4. Tình hình kinh tế, xã hội.

a. Tình hình kinh tế:

Nông nghiệp	+ Định ra luật bảo vệ sản xuất và sức kéo cho nông nghiệp. + Nông dân nhận ruộng đất công cày cấy và nộp thuế cho nhà nước + Chính sách “ngụ binh ư nông” để đảm bảo sức lao động trong nông nghiệp. + Tổ chức làm thủy lợi và đắp đê. Khuyến khích khai khẩn đất hoang.
Thủ công nghiệp	+ Thủ công nghiệp nhà nước: đúc tiền, chế tạo vũ khí,.. + Thủ công nghiệp nhân dân: uơng tơ, dệt lụa, làm đồ gốm... + Nhiều làng nghề ra đời: làng gốm Bát Tràng, làng dệt Nhược Công...
Thương nghiệp	+ Việc trao đổi buôn bán trong và ngoài nước được mở rộng. + Nhiều chợ ở Thăng Long và biên giới Việt - Tống được thành lập. + Vân Đồn là cảng biển có thuyền bè nước ngoài buôn bán tấp nập.

b. Tình hình xã hội:

- Xã hội ngày càng phân hóa.
- Tầng lớp thống trị: Vua, quý tộc, quan lại, địa chủ. Có nhiều đặc quyền, thế lực lớn.
- Tầng lớp bị trị: nông dân, thợ thủ công, thương nhân, nô tì.

5. Những thành tựu tiêu biểu về văn hóa – giáo dục:

- + Năm 1070, xây dựng Văn Miếu ở Thăng Long.
- Giáo dục** + Năm 1075, tổ chức khoa thi đầu tiên.
+ Năm 1076, mở Quốc Tử Giám.
- Văn học** Văn học chữ Hán bước đầu phát triển.
+ Đạo Phật được tôn sùng. Nhà Lý cho xây chùa, đúc chuông, tạc tượng Phật.
- Tôn giáo** + Nho giáo bước đầu có vai trò trong xã hội.
+ Đạo giáo thịnh hành, gắn kết với các tín ngưỡng dân gian.
- Kiến trúc: chuông Quy Điền, tháp Báo Thiên, chùa Một Cột...
- Điêu khắc: tượng Phật, bệ đá hoa sen, rồng mình trơn...

B. LUYỆN TẬP, VẬN DỤNG

1. Trắc nghiệm: Chọn đáp án đúng

Câu 1. Năm 1054, vua Lý Thánh Tông quyết định đổi tên nước là gì?

- A. Đại Cồ Việt B. Đại Việt C. Đại Nam D. Việt Nam

Câu 2. Bộ luật thành văn đầu tiên của nước Đại Việt có tên là

- A. Hình thư. B. Hình luật.
C. Quốc triều hình luật. D. Hoàng triều luật lệ.

Câu 3. Đối với nhà Tống, chính sách đối ngoại mà nhà Lý thực hiện là

- A. quan hệ ngoại giao vừa mềm dẻo vừa cứng rắn để giữ vững chủ quyền quốc gia.
B. hoà hiếu, nộp triều cống đều đặn hằng năm, thần phục nhà Tống không điều kiện.

- C. hoà hiếu, thực hiện lệ triều cống nhưng luôn giữ tư thế của một quốc gia độc lập.
 D. hợp tác bình đẳng, đôi bên cùng có lợi, luôn giữ tư thế là một quốc gia độc lập.

Câu 4. Các vua nhà Lý cho dựng lầu chuông hai bên thềm điện Long Trì để

- A. người dân đánh chuông kêu oan ức. B. triệu tập quý tộc, quan lại lúc cần thiết.
 C. báo động triều đình khi có ngoại xâm. D. thực hiện nghi thức trong Phật giáo.

Câu 5. Nhà Lý gả công chúa và ban hành chức tước cho các tù trưởng dân tộc ít người nhằm

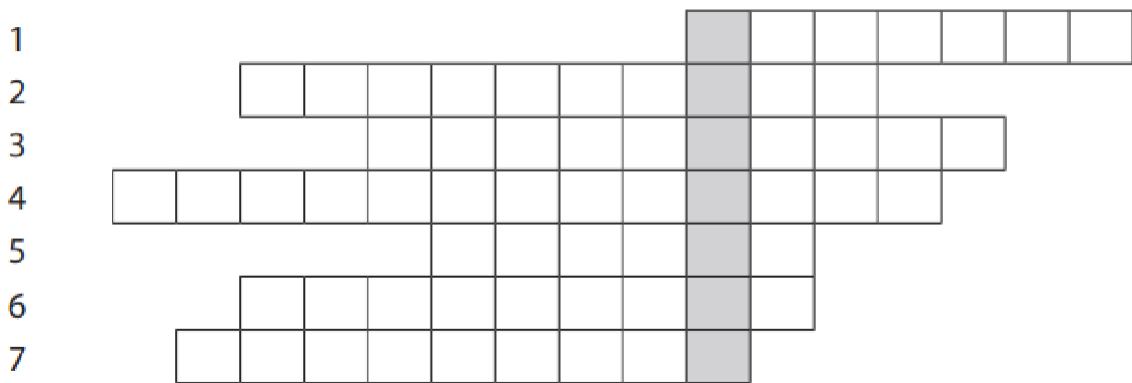
- A. thắt chặt tình đoàn kết giữa các dân tộc. B. lấy lòng đồng bào dân tộc thiểu số.
 C. thực hiện chính sách đa dân tộc, sắc tộc. D. mở rộng thế lực và phạm vi ảnh hưởng.

2. Hoàn thành sơ đồ tư duy dưới đây về cuộc kháng chiến chống quân xâm lược Tống của nhà Lý bằng cách viết câu trả lời phù hợp vào mỗi ô trống:

3. Hãy giải ô chữ hàng ngang theo gợi ý để tìm ra ô chữ hàng dọc.

1. Hàng ngang thứ nhất (7 chữ cái): Công trình xây dựng năm 1070 để thờ Khổng Tử.
2. Hàng ngang thứ hai (10 chữ cái): Trường đại học đầu tiên của Việt Nam.
3. Hàng ngang thứ ba (10 chữ cái): Loại hình nghệ thuật biểu diễn đặc sắc phát triển từ thời Lý.
4. Hàng ngang thứ tư (13 chữ cái): Một trong "An Nam tứ đại khí" gắn liền với tứ linh.
5. Hàng ngang thứ năm (6 chữ cái): Dòng văn học phát triển mạnh ở thế kỉ X-XV.
6. Hàng ngang thứ sáu (9 chữ cái): Ông là chủ biên biên soạn bộ Đại Việt sử ký toàn thư.
7. Hàng ngang thứ bảy (9 chữ cái): Phòng tuyến được Lý Thường Kiệt xây dựng để chặn đánh quân Tống?

C. DẶN DÒ

- Các em hoàn thành phần luyện tập, vận dụng
- Đọc trước và trả lời các câu hỏi trong SGK của bài sau

Mọi thắc mắc quý phụ huynh vui lòng liên hệ:

GVBM: NGUYỄN THỊ THẮNG

SĐT: 0962253101

